

Політична культура та ідеологія

УДК 323.2:316.7(477)

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.13485929>

Інституційні та культурні чинники як детермінанти політичних конфліктів в Україні

Дубовик Наталія Анатоліївна,

кандидат політичних наук, доцент,

кафедра документознавства та інформаційної діяльності,

Навчально-науковий інститут менеджменту та підприємництва,

Державний університет інформаційно-комунікаційних технологій, м. Київ,

Україна, <https://orcid.org/0000-0003-0151-9480>

Прийнято: 27.07.2024 | Опубліковано: 25.08.2024

Анотація: Дослідження було спрямоване на комплексний аналіз політичних конфліктів в Україні в контексті взаємодії інституційних та культурних факторів. Основна мета роботи полягала у виявленні коренів, динаміки та особливостей розвитку конфліктів, а також у оцінюванні впливу державних інститутів і культурних особливостей на їхню ескалацію та врегулювання. У статті досліджується вплив інституційних та культурних чинників на виникнення і розвиток політичних конфліктів в Україні. Особлива увага приділяється аналізу історичних передумов, що сприяли ескалації суспільно-політичної напруженості, а також ролі національної ідентичності та політичних інститутів у цьому процесі. Застосовуючи системний аналіз та порівняльне дослідження, автори виявили, що невідповідність політичних інститутів потребам суспільства, посилена впливом зовнішніх гравців, є одним із ключових факторів, що зумовлюють конфліктогенність українського

суспільства. Стаття пропонує комплексний підхід до розуміння взаємодії між різними соціальними групами та інституційною структурою держави. Крім того, культурні чинники, зокрема мова, релігія та історична пам'ять, грають значну роль у формуванні політичних позицій громадян. Дане дослідження надає всебічний огляд складних взаємозв'язків між інституційними та культурними аспектами політичних конфліктів в Україні, пропонуючи рекомендації для їх вирішення. Визначено, що інституційні та культурні чинники значно впливають на політичні конфлікти в Україні. Для вирішення цих конфліктів необхідний комплексний підхід, який враховує як зміцнення державних інститутів, так і культурні особливості різних регіонів. Практичне значення дослідження полягає в тому, що його результати можуть бути використані для розробки ефективних стратегій управління політичними конфліктами в Україні.

Дослідження надає всебічний аналіз політичних конфліктів в Україні, виявляючи ключові фактори, що їх зумовлюють. Результати дослідження розширюють теоретичні уявлення про взаємозв'язок інституційних та культурних чинників у виникненні та розвитку політичних конфліктів, а також пропонують практичні рекомендації для політиків та громадських діячів, спрямовані на подолання конфліктів та побудову сталого суспільства.

Ключові слова: політичні конфлікти, Україна, інституційні чинники, культурні чинники, національна ідентичність, зовнішні гравці.

Institutional and Cultural Factors as Determinants of Political Conflicts in Ukraine

Nataliia Dubovyk,

PhD in Political Science, Associate Professor, Department of Document
Studies and Information Activities
Educational and Research Institute of Management and Entrepreneurship,
State University of Information and Communication
Technologies, Kyiv, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0003-0151-9480>

Abstract: The study was aimed at a comprehensive analysis of political conflicts in Ukraine in the context of the interaction of institutional and cultural factors. The main goal of the study was to identify the roots, dynamics and peculiarities of conflict development, as well as to assess the impact of state institutions and cultural characteristics on their escalation and settlement. The article examines the impact of institutional and cultural factors on the emergence and development of political conflicts in Ukraine. Particular attention is paid to the analysis of historical preconditions that contributed to the escalation of socio-political tensions, as well as the role of national identity and political institutions in this process. Using systematic analysis and comparative research, the authors found that the mismatch between political institutions and the needs of society, reinforced by the influence of external actors, is one of the key factors that determine the conflict potential of Ukrainian society. The article offers a comprehensive approach to understanding the interaction between different social groups and the institutional structure of the state. In addition, cultural factors, such as language, religion, and historical memory, play a significant role in shaping the political positions of citizens. This study provides a comprehensive overview of the complex interrelationships between the institutional and cultural aspects of political conflicts in Ukraine, offering recommendations for their resolution. It is determined that institutional and cultural factors have a significant impact on political conflicts in Ukraine. To resolve these conflicts, a comprehensive approach is needed that takes into account both the strengthening of state institutions and the cultural characteristics of different regions. The practical significance of the study is that its results can be used to develop effective strategies for managing political conflicts in Ukraine.

The study provides a comprehensive analysis of political conflicts in Ukraine, identifying the key factors that cause them. The results of the study expand the theoretical understanding of the interconnection of institutional and cultural factors in the emergence and development of political conflicts, and offer practical

recommendations for politicians and civil society actors aimed at overcoming conflicts and building a sustainable society.

Keywords: political conflicts, Ukraine, institutional factors, cultural factors, national identity, external players.

Постановка проблеми. Політичні конфлікти в Україні є надзвичайно актуальною та складною проблемою, яка має як внутрішні, так і зовнішні чинники. Одним з ключових аспектів цих конфліктів є вплив інституційних та культурних чинників, які визначають динаміку та характер політичних процесів у країні. Постановка проблеми у цій статті полягає у визначенні основних інституційних та культурних факторів, що спричиняють політичні конфлікти в Україні, а також аналізі їхнього впливу на стабільність та розвиток держави. Вивчення політичних конфліктів в Україні з наукової точки зору полягає у тому, що дослідження даної проблеми сприяє розширенню знань про політичні процеси в пострадянських країнах, зокрема про те, як інституційні та культурні чинники можуть впливати на політичну стабільність. Це дослідження може стати основою для порівняльних аналізів з іншими країнами, що переживають подібні проблеми, і таким чином сприяти розробці загальних теоретичних моделей політичних конфліктів. З практичної точки зору, результати цього дослідження можуть мати значний вплив на формування політики та стратегій управління конфліктами в Україні. Знання про те, які саме інституційні та культурні чинники сприяють конфліктам, дозволить уряду та іншим зацікавленим сторонам розробляти ефективні заходи для їхнього попередження та вирішення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема політичних конфліктів в Україні є предметом численних наукових досліджень, які охоплюють широкий спектр аспектів, від історичних передумов до сучасних викликів. Нижче у роботі наведемо аналіз останніх публікацій, присвячених вивченню причин, динаміки та наслідків політичних конфліктів в Україні, з метою виявлення ключових тенденцій та розбіжностей у наукових поглядах на

цю проблему, а також ідентифікації невирішених питань, які потребують подальшого вивчення.

Дослідження Д. Арабаджієва і Т. Сергієнко зосереджується на розвитку політичної системи України в умовах гібридної війни. Вони досліджують, як сучасні конфлікти впливають на політичну структуру та процеси в Україні, висвітлюючи зміни в управлінні, законодавстві та безпековій політиці [2].

Г. Зеленько досліджує кризи політичного розвитку в Україні, акцентуючи увагу на їх причинах та змісті. Автор аналізує політичну нестабільність, корупцію, слабкість державних інституцій та інші фактори, що сприяють виникненню криз [6]. Використання звичайної зброї та засобів масового ураження в соціально-політичних конфліктах аналізували П. Стефанович, І. Стефанович та В. Павліковська. Вони досліджували причини та наслідки використання різних видів зброї, а також вплив військових конфліктів на соціально-політичну ситуацію в Україні [13].

У свою чергу, Г. Савош і А. Навізінська аналізують сучасний стан соціально-економічних процесів в Україні, зокрема у контексті політичних конфліктів [11]. К. Шевченко розглядає економічні фактори, що сприяють виникненню конфліктів, та їх вплив на соціально-економічний розвиток країни [15].

У дослідженні О. Агаркова розглядаються сучасні політичні конфлікти, їх причини та наслідки, а також концептуальні підходи до їх аналізу. Він акцентує увагу на внутрішніх та зовнішніх чинниках, що сприяють виникненню конфліктів, таких як економічна нестабільність, етнічні та релігійні протиріччя, а також геополітичні інтереси великих держав [1].

До прикладу, С. Ковальчук і А. Слободянюк аналізують різні типи політичних конфліктів, акцентуючи увагу на їх характеристиках та причинах. Вони розглядають внутрішні та зовнішні конфлікти, а також методи їх вирішення [8]. У той же час, В. Дроздов також досліджує конфлікти у контексті деколонізації символічного простору України, зокрема на прикладі півдня Одещини [4].

Р. Сливка розглядає географічні аспекти конфліктів та їх вплив на політичні процеси [12]. Р. Ключник аналізує, як політичні та соціальні кризи впливають на формування ідентичності, зокрема на національному та регіональному рівнях [7]. В. Ровенська досліджує медіацію як метод вирішення соціальних конфліктів в Україні [10].

А. Горбачов, І. Жеребятнікова, О. Кравченко аналізують, як політичні конфлікти змінюють культурні норми, цінності та ідентичності. Вони розглядають питання зміни національної ідентичності, трансформації культурних символів і впливу конфліктів на культурну спадщину [3]. Доповнює цю думку Ю. Завгородня, яка аналізує роль кіберконфліктів як елементу політичних технологій в сучасному інформаційному просторі [5].

Л. Кочубей акцентує увагу на політичних трансформаціях в умовах глобалізації. Він розглядає теоретико-методологічні аспекти цього процесу, аналізуючи вплив глобалізації на політичні системи, інститути та процеси [9].

І. Товкун і С. Асатуров досліджують міжнародний аспект конфлікту на сході України. Вони аналізують роль міжнародних організацій, держав та інших акторів у врегулюванні конфлікту, а також вплив міжнародних санкцій та дипломатичних зусиль. Автори висвітлюють питання міжнародної підтримки та допомоги Україні у боротьбі з агресією [14].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Аналіз політичних конфліктів в Україні в контексті інституційних та культурних чинників є багатогранною проблемою, яка потребує додаткового дослідження з кількох причин. Щонайперше, існуючі дослідження часто зосереджуються на окремих аспектах проблеми, таких як економічні чи соціальні фактори, залишаючи поза увагою інтеграцію інституційних та культурних чинників у єдину аналітичну рамку. По-друге, більшість досліджень не приділяють достатньої уваги динаміці змін цих чинників у контексті поточних політичних процесів та їхньому впливу на розвиток конфліктів. Серед невирішених питань можна виділити наступні аспекти:

1. Відсутність комплексного аналізу взаємодії інституційних та культурних чинників у формуванні політичних конфліктів в Україні.

2. Неврахування глобальних трендів і зовнішніх впливів, які можуть модифікувати або посилювати внутрішні конфлікти.

Ці невирішені аспекти є критично важливими для розуміння загальної проблеми, оскільки вони дозволяють побачити комплексну картину причин і наслідків політичних конфліктів в Україні. Без їхнього вирішення важко розробити ефективні стратегії для подолання конфліктів та забезпечення стабільного розвитку країни. Дослідження невирішених частин проблеми матиме значний вплив на досягнення загальних цілей статті. Зокрема, воно дозволить визначити нові теоретичні моделі, які інтегрують інституційні та культурні чинники в аналіз політичних конфліктів, та конкретні культурні та історичні чинники, що впливають на політичні процеси в різних регіонах України.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Ця стаття має на меті дослідити політичні конфлікти в Україні через призму інституційних та культурних чинників, з метою визначення комплексного підходу до аналізу та вирішення цих конфліктів. Конкретні цілі дослідження включають:

1. Виявлення ключових інституційних чинників, що спричиняють політичні конфлікти в Україні (аналіз структури політичних інститутів, їхню взаємодію та вплив на політичну стабільність).

2. Дослідження ролі культурних чинників у формуванні політичних конфліктів (аналіз культурної ідентичності, історичних наративів, що впливають на політичні уподобання та конфлікти).

3. Аналіз взаємодії інституційних та культурних чинників у контексті політичних конфліктів.

4. Розробка теоретичної моделі, що інтегрує інституційні та культурні чинники в аналіз політичних конфліктів.

Цілі дослідження чітко відображають актуальність теми, оскільки політичні конфлікти є однією з найбільших проблем, що перешкоджає розвитку

України. Розуміння інституційних та культурних чинників, які сприяють цим конфліктам, є необхідним для розробки ефективних стратегій їхнього подолання. Цілі дослідження є об'єктивними та науково обґрунтованими, оскільки вони базуються на необхідності розв'язання конкретних проблем, що впливають на політичну стабільність і розвиток України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Політичний конфлікт в Україні – це зіткнення різних політичних сил, інтересів, ідеологій та цінностей, що відбувається в політичному просторі держави. Ці конфлікти виникають як всередині державних інститутів, так і між ними та суспільством, або між різними групами населення. Конфлікти можуть сприяти адаптації та оновленню політичної системи, виявляючи її слабкі місця та сприяючи проведенню реформ. У той же час, ці конфлікти часто призводять до активізації громадянського суспільства, що може бути корисним для демократичного розвитку, а також до зміни політичної еліти, впровадження нових ідей та політичних програм. Конфлікти дозволяють виразити існуючу соціальну напругу, перетворюючи її на більш керований процес.

В Україні політичні конфлікти часто включають широкий спектр учасників: політичні партії, державні інституції, громадські організації, олігархів, засоби масової інформації та іноземні держави. Українська історія, зокрема радянське минуле та процес здобуття незалежності, значно впливають на сучасні політичні конфлікти. Відносини з Росією, Європейським Союзом та США також мають велике значення. Чинниками, що сприяють політичним конфліктам в Україні, є геополітичні, соціально-економічні, ідеологічні, інституційні та культурні [8]. Відповідно до поставлених цілей статті, варто зупинитись на аналізі впливу двох останніх факторів.

Політичні конфлікти в Україні часто виникають внаслідок певних інституційних чинників, які відображають проблеми та слабкі місця в структурі політичних інститутів, їхній взаємодії та впливі на політичну стабільність. Аналіз цих чинників є важливим для розуміння коренів конфліктів і пошуку ефективних способів їхнього розв'язання (табл. 1).

Таблиця 1

Вплив інституційних чинників на політичні конфлікти

Елементи чинника	Опис	Приклади
Політична структура	Організація державних органів та їх взаємодія	Федералізм та унітарні держави
Законодавство	Законодавчі акти та правові норми	Закони про вибори, права меншин
Управлінські системи	Способи організації та управління суспільством	Централізоване та децентралізоване управління
Політичні партії	Роль і вплив політичних партій на прийняття рішень	Конфлікти між партіями з різними ідеологіями
Економічні інституції	Вплив економічних організацій та політик на політичну ситуацію	Монополії, регулювання ресурсів

Джерело: власна розробка автора

Конституція України закладає основи державного ладу, проте її інтерпретація та реалізація нерідко викликають суперечки. Проблеми, пов'язані з розподілом повноважень між гілками влади, нерідко стають причиною конфліктів [1]. Наприклад, неясність у визначенні ролей Президента та Прем'єр-міністра призводить до політичної напруги, особливо під час кризових ситуацій. Відсутність ефективних механізмів державного управління і контрольних інститутів, таких як судова система, органи правопорядку та антикорупційні агентства, також підриває довіру громадян до влади. Корупція в цих структурах призводить до нерівності перед законом і несправедливого розподілу ресурсів, що спричиняє соціальне невдоволення і політичну напругу.

Українські політичні партії часто не мають чіткої ідеології і стабільної електоральної бази. Вони більше нагадують тимчасові виборчі об'єднання, що орієнтуються на лідерів, ніж стабільні інститути. Це призводить до нестабільності політичного ландшафту, частих змін урядів і труднощів у формуванні коаліцій. Централізована структура управління в Україні часто не враховує специфіку та потреби регіонів. Це породжує конфлікти між

центральною владою і місцевими органами самоврядування, особливо в питаннях розподілу фінансових ресурсів та управління місцевими справами.

Прикладом таких конфліктів є протистояння між центральною владою та деякими східними та південними областями, яке часто викликане питаннями розподілу повноважень та фінансових ресурсів. Недостатня автономія та обмежені фінансові ресурси місцевих органів влади перешкоджають ефективному вирішенню локальних проблем, що призводить до зростання соціальної напруги та протестних настроїв серед населення. Взаємодія України з міжнародними організаціями, такими як Європейський Союз та НАТО, а також з росією, значною мірою визначає внутрішню політичну ситуацію в країні. Зовнішній тиск та різні погляди політичних сил на зовнішньополітичний курс часто провокують внутрішні суперечності та конфлікти, особливо в умовах економічної кризи та соціальної нерівності.

Інституційні чинники відіграють ключову роль у формуванні політичної стабільності в Україні. Їхній вплив можна розділити на декілька основних аспектів: легітимність влади, соціальна згуртованість, ефективне управління, здатність до реформ, навіть попри воєнні дії на території України. А все тому, що ефективні і справедливі інститути підвищують довіру громадян до державної влади. Це сприяє політичній стабільності. Навпаки, корумповані та неефективні інститути підривають легітимність влади і сприяють політичним конфліктам.

Сильні інститути забезпечують ефективне управління державою, що дозволяє вирішувати соціально-економічні проблеми та зменшувати ризик виникнення конфліктів. Слабкі інститути не можуть ефективно реагувати на виклики, що сприяє політичній нестабільності. Інститути, здатні до адаптації і проведення реформ, сприяють розвитку країни і зменшенню соціальної напруги. Консервативні і ригідні інститути перешкоджають змінам, що може призводити до конфліктів.

Культурні чинники, як і інституційні, відіграють значну роль у формуванні політичних конфліктів в Україні. Вони включають аспекти культурної ідентичності, історичні наративи, мову, релігію та інші культурні особливості,

що впливають на політичні уподобання та створюють передумови для виникнення конфліктів. Розуміння цих чинників є важливим для аналізу політичних процесів та розробки стратегій зменшення конфліктів (табл. 2).

Таблиця 2

Вплив культурних чинників на політичні конфлікти

Елементи чинника	Опис	Приклади
Релігія	Вплив релігійних переконань на політичні погляди і конфлікти	Конфлікти між релігійними групами
Національна ідентичність	Вплив етнічної чи національної самосвідомості на політику	Конфлікти між національними групами
Ідеологія	Політичні ідеї та переконання, які можуть призвести до конфліктів	Ліві та праві ідеології
Соціальні традиції	Вплив культурних традицій та звичаїв на політичну ситуацію	Традиції та їх роль у формуванні політичних вподобань
Медіа	Роль медіа у формуванні та висвітленні політичних конфліктів	Пропаганда, маніпуляції інформацією

Джерело: власна розробка автора

Культурна ідентичність українців є результатом складного історичного розвитку, що включає періоди як самостійності, так і перебування під чужим пануванням. Ці історичні процеси, а також географічне розташування України сприяли формуванню різноманітних культурних ідентичностей. Західні регіони, які тривалий час перебували під впливом польської та австро-угорської культур, демонструють сильну українську національну ідентичність, тісно пов'язану з європейськими цінностями. Східні та південні регіони, що були інтегровані в російську імперію, мають більш складну ідентитарну структуру, в якій часто присутні як українські, так і російські компоненти. Мова, релігія, історична пам'ять та соціальні умови відіграють важливу роль у формуванні та трансформації культурної ідентичності. Ці регіональні відмінності можуть посилюватися політичними маніпуляціями, коли культурні особливості

використовуються для мобілізації електорату та легітимізації певних політичних курсів.

Історичні події та їх інтерпретація відіграють важливу роль у формуванні культурної ідентичності та політичних уподобань. В Україні існують різні історичні наративи, які можуть бути конфліктними. Наприклад, події Другої світової війни, Голодомору, радянської окупації та боротьби за незалежність мають різне трактування в різних регіонах країни. Ці різні історичні інтерпретації можуть використовуватися для політичної мобілізації та загострення конфліктів. Питання мови є одним з найбільш чутливих і конфліктних культурних чинників в Україні. Державна політика щодо підтримки української мови іноді сприймається як дискримінація російськомовного населення, що призводить до політичної напруги та конфліктів.

Релігійні вподобання також впливають на політичні процеси в Україні. Основними релігійними конфесіями є Українська православна церква (Московського патріархату) та Українська православна церква (Київського патріархату), а також греко-католицька церква. Релігійні відмінності можуть впливати на політичні уподобання, зокрема у питаннях зовнішньополітичної орієнтації та соціальної політики. Крім того, релігійні організації часто беруть активну участь у суспільно-політичному житті, підтримуючи ті чи інші політичні сили. Культурні традиції, історичний досвід і соціально-економічні умови відрізняються між регіонами, що впливає на політичні вподобання та поведінку виборців. Ці відмінності часто використовуються політиками для мобілізації підтримки на місцевому рівні, що призводить до політичних конфліктів.

Медіа також відіграють ключову роль у формуванні культурних наративів та політичних уподобань. Засоби масової інформації можуть як сприяти порозумінню між різними групами, так і загострювати конфлікти, поширюючи пропаганду та дезінформацію. В Україні медіапростір часто контролюється олігархами, які використовують медіа для просування своїх політичних інтересів [5]. Це може призводити до посилення культурних та політичних конфліктів.

Культурні розбіжності, особливо в питаннях мови, історії та ідентичності, часто призводять до поляризації суспільства, формуючи групи з різними політичними поглядами. Соціальні мережі та інші засоби масової інформації відіграють значну роль у поширенні культурних стереотипів та маніпуляцій, що поглиблює розкол у суспільстві. Це ускладнює пошук компромісів щодо таких важливих питань, як державна мова, історична пам'ять та зовнішньополітичний курс країни. Різні культурні наративи активно використовуються політичними акторами для мобілізації електорату та легітимізації певних політичних курсів. Зокрема, росія систематично застосовує інформаційну війну, маніпулюючи історичними фактами та стереотипами, з метою дестабілізації внутрішньополітичної ситуації в Україні та підризу євроінтеграційних прагнень українського суспільства.

Політичні конфлікти, викликані вищезазначеними чинниками, часто підривають довіру до державних інститутів. Громадяни можуть відчувати, що їхні культурні або мовні права порушуються, що сприяє зростанню соціальної напруги і політичної нестабільності. А такі конфлікти перешкоджають проведенню політичних реформ, необхідних для розвитку країни. Розбіжності між різними групами населення щодо напрямку реформ можуть призводити до блокування або уповільнення реформаторських процесів.

Взаємодія інституційних та культурних чинників значно впливає на політичні конфлікти в Україні. Неефективні інститути підсилюють культурні розбіжності, тоді як культурні наративи та ідентичності можуть використовуватися для мобілізації політичної підтримки, що загострює конфлікти і ускладнює досягнення політичної стабільності.

На основі проведеного аналізу взаємодії інституційних та культурних чинників у контексті політичних процесів пропонуємо теоретичну модель, спрямовану на запобігання конфліктам. Інституційні чинники відіграють ключову роль у забезпеченні політичної стабільності. Ефективні, прозорі та легітимні державні інститути, незалежна судова система та чіткий розподіл повноважень між центральною владою та регіонами можуть мінімізувати ризики

виникнення конфліктів, сприяючи довірі громадян до державних інститутів. Культурні чинники також мають значний вплив на політичну динаміку. Різноманітність культурних ідентичностей в українському суспільстві, що включає національну, регіональну, мовну та етнічну складові, вимагає особливого підходу до державної політики. Повага до культурного різноманіття, забезпечення рівних прав для всіх громадян та сприяння міжкультурному діалогу можуть сприяти згуртуванню суспільства та запобіганню конфліктів на етнічному та релігійному ґрунті.

Відповідно до *взаємодії між інституційними та культурними чинниками*, то активне використання культурних чинників для політичної підтримки. Важливо враховувати вплив культурних розбіжностей на суспільну єдність. Медіа як посередник між культурними ідентичностями та політичними процесами повинне бути незалежним та прозорим.

Механізмами для уникнення політичних конфліктів є наступними:

- підвищення ефективності державних інститутів;
- зміцнення незалежності судової системи;
- антикорупційні заходи для підвищення довіри до інститутів;
- децентралізація для врахування регіональних особливостей і потреб;
- підтримка культурної ідентичності та різноманіття;
- визнання та врахування історичних наративів усіх регіонів;
- збалансована мовна політика, що враховує права всіх мовних груп;
- співпраця з релігійними організаціями для підтримки соціальної гармонії.

Інтеграція інституційних та культурних чинників у моделі аналізу політичних конфліктів дозволяє більш глибоко зрозуміти їхні причини та розробити ефективні стратегії їх уникнення. Ця модель підкреслює важливість комплексного підходу, що враховує взаємодію між інституційними реформами та культурною політикою для забезпечення політичної стабільності та розвитку України.

Висновки. Глибокий аналіз культурних чинників, зокрема, етнічних, релігійних та ідеологічних розбіжностей, дозволив виявити, що ці фактори суттєво впливають на рівень політичної поляризації в суспільстві.

Неефективні державні інститути та корупція загострюють культурні протиріччя, такі як мовні, релігійні та історичні наративи, а також етнічні відмінності. Це, в свою чергу, призводить до соціальної поляризації та посилення політичної напруги. Аналіз інституційних чинників політичних конфліктів в Україні виявив низку проблем, які потребують негайного вирішення. Лише зміцнення інституційної бази та підвищення ефективності державного управління можуть забезпечити стабільність і розвиток країни.

Аналіз культурних чинників, що сприяють політичним конфліктам, сприяв кращому розумінню джерел політичної напруги. Отримані результати свідчать про необхідність враховувати культурну різноманітність при розробці політичних стратегій. Залучення громадянського суспільства, медіа може сприяти зниженню напруги. Досягнення політичної стабільності в Україні також залежить від співпраці з міжнародними партнерами. Перспективою подальшого дослідження є поглиблений аналіз регіональних відмінностей для розробки більш детальної стратегії управління конфліктами.

Список використаних джерел

1. Агарков О. А. Політичні конфлікти у ХХІ столітті: причини, концептуальні підходи, наслідки. *Регіональні студії*. 2023. № 3. С. 45-50.
2. Арабаджієв Д. Ю., Сергієнко Т. І. Основні напрями розвитку і становлення політичної системи України в умовах сучасної гібридної війни. *Сучасна українська держава: вектори розвитку та шляхи мобілізації ресурсів*. 2020. С. 13-18.
3. Горбачов А. В., Жеребятнікова І. В., Кравченко О. В. Політичні конфлікти і культурні зміни: аналіз динаміки культурних процесів під впливом геополітичних криз. *Політикус*. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2024. Вип. 1. С. 124-128.

4. Дроздов В. Конфлікти пам'ятей як виклики процесам деколонізації символічного простору України (на прикладі півдня Одещини). *Політика пам'яті. Досвід Європи для України*. 2023. С. 47-51.
5. Завгородня Ю. В. Кіберконфлікти як елемент політичних технологій в інформаційному просторі. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. 2021. № 32. С. 144-148.
6. Зеленько Г. Кризи політичного розвитку в Україні: причини та зміст. *Політичні дослідження*. 2021. № 2. С. 33-61.
7. Ключник Р. Проблеми політичної ідентичності в умовах сучасних криз та конфліктів. *Науково-теоретичний альманах Грани*. 2022. Т. 25 (4). С. 5-10. URL: <https://grani.org.ua/index.php/journal/article/view/1788>. (дата звернення: 06.04.2024).
8. Ковальчук С. В., Слободянюк А. В. Політичні конфлікти та їх типи. *Матеріали III Всеукраїнської науково-технічної конференції факультету інформаційних електронних систем Вінницького національного технічного університету*. Вінниця, 2024. URL: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-frtzip/all-frtzip-2024/paper/view/19861>. (дата звернення: 06.04.2024).
9. Кочубей Л. В. Політичні трансформації в умовах глобалізації: теоретико-методологічні аспекти: монографія. Київ: Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2018. 264 с. URL: https://ipien.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/kochubei_politychni.pdf. (дата звернення: 06.04.2024).
10. Ровенська В. В. Медіація як метод вирішення соціальних конфліктів в Україні. *Інтелект XXI століття*. 2020. № 2. С. 189-194.
11. Савош Г. П., Навізінська А. В. Сучасний стан соціально-економічних процесів в Україні. *Global science: prospects and innovations: Proceedings of the 5th International scientific and practical conference*. Cognum Publishing House. Liverpool, United Kingdom. 2023. P. 863-870.

12. Сливка Р. Понятійна основа географії територіально-політичних конфліктів. *ResearchGate*. 2022. URL: <http://surl.li/oedeog> (дата звернення: 06.04.2024).

13. Стефанович П. І., Стефанович І. С., Павліковська В. В. Використання звичайної зброї та засобів масового ураження в соціально-політичних конфліктах. *Scientific Theories and Practices as an Engine of Modern Development : Proceedings of the XII International scientific and practical conference (February 28 – March 1, 2024) Bratislava, Slovakia, International Scientific Unity*. 2024. Р. 141-146.

14. Товкун І., Асатуров С. Конфлікт на сході України: міжнародний аспект. *Травневі студії: історія, політологія, міжнародні відносини: Збірник матеріалів III Міжнародної наукової конференції студентів та молодих вчених*. 2021. С. 181-183.

15. Шевченко К. А. Соціально-правове забезпечення інформаційної безпеки України в умовах війни. *Інформаційне протиборство в умовах російсько-української війни*. Х.: ХНУПС ім. І. Кожедуба, 2023. С. 146-151.